

Székely Udvarhely

Csik-, Háromszék-, Marostorda- és Udvarhelyvármegyék székely érdekeit védő politikai ujság.

Előfizetési ára: egész évre 50 leu, félévre 25 leu, negyed-
évre 12 leu 50 bani. Egyes szám 1 leu.
Hirdetések díjszabás szerint. — Nyílt-ér soronként 3 leu.

A szerkesztésért felelős:
Ebert András
kiadja: A lapkiadó-társaság.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Odorheiu (Székelyudvar-
hely) Boulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 31 sz.
Megjelen minden vasárnap.

A pünköshti tűz.

„Tüzet jöttem bocsá-
tani a földre és azt aka-
rom, hogy égjen!”

A kereszténység megalapító-
jának jellegzetes szavai ezek.
Valóságos programbeszéd. Etűz
varázsa alól senki sem szaba-
dulhatott, hatalma előtt megha-
jolt és érezte hatását mindenki.
És ez a tűz feltartóztathatlanul
tovább terjedt; elpusztítva min-
dent, ami ellene állott. Mindent
átalakított és a régi világ rom-
jain felépült az új.

A közönséges tűznek hatá-
sát ismerjük. De ilyen a hatása a
szellemi tűznek is; a lélek tü-
zének, amely Jézust a földre
terítette. Önmaga égett el, hogy
kortársait lángra gyujthassa. Mert
nem mindenki szerette ezt a
tüzet akkoriban sem. Hozzátar-
tozói bolondnak tartották és fa-
rizeus körökben arról beszéltek,
hogy gonosz szellem űzi já-
tékát.

Pedig éppen ezt a tüzet, amely
Jézus egyéniségéből kilobbant,
nem lehetett halálával eloltani.
Csak azután kezdett mindjob-
ban égni és az első pünkösztön
lett nyilvánvalóvá, hogy meny-
nyire befészkelte magát már a
lelekbe.

Ez a tűz most sem halt ki
az emberi lelkekből. Sokszor
láttuk és látjuk föléledni. Csak
még bátortalanul imbolyog ide-
oda, sokaknál pedig csak néha-
néha pislog föl.

Láttuk ezt a pünköshti tüzet
a parlamenti csatákban, ahol az
igazi demokráciáért, a népek
jöllétéért, a testvériességért fo-
lyik az ádáz harc.

Láttuk ezt a tüzet a minap
lezajlott udvarhelyvármegyei ta-
nitógyűlésen is hatalmas erővel
kitörni, amikor egy komoly,

munkában edzett tanítótság nyil-
tan kilép a székely faj boldo-
gulásáért a küzdő porondra.

És látjuk mindennap ezt a
tüzet az egyszerű műhelyben
ép úgy, mint a tudós laborató-
riumában, agyaggal tapasztott
kunyhókban és márvány palo-
táknban s mindenütt, ahol iga-
zán érző emberek laknak.

Ez a Jézusi tűz még csak
itt-ott tör ki hatalmasabb erő-
vel, de kitört a világnak min-
den táján; már világít és el-
fogja hamvasztani mind azt, ami
rég, koradt, ami embertelen.

El fogja pusztítani a régi vi-
lág vad önzését és szeretetlen
zsarnokságát, el mindazokat,
akik az örök embernek megúj-
hodása elé torlaszokat emelnek.

A mostani kor fiai közül so-
kan vétót kiáltanak a megújho-
dás szellemének; lelkes bajno-
kait kipellengérezik; szeretnék
a tüzet eloltani és a régi rom-
lott világot vélt jogaiba vissza-
állítani. Dőre játék, száználmas
végvergődés ez csupán.

Még tart a harc, folyik a
küzdelem, de a pünköshti szent
tüzet eloltani, többé már nem
lehet...

Az emberiség sok tévedése
után, megújodásának új kor-
szakába lépett... A rohanó
időt megállítani, az eleven, lük-
tető életmegnyilvánulást holtta
deklarálni — módjában senki-
nek sem állhat.

— **A polgári kör** helyiségét
Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 2. sz.
alatt megnyitotta s az a tagoknak
mindennap rendelkezésére áll. A
lakásbizottságtól a helyiséget csak
most sikerült megkapni. — Az egyet
választmány a hó 17-én (kedden)
d. u. 3 órákor, új helyiségében ülést
tart, amelyre a választmányi tagokat
ezuton is meghívja az elnökség.

A székely szervezkedéshez.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági
Egyesületnek még 1904. március ha-
vában tartott közgyűlésén Hlatky
Miklós titkár megdöbbentő képet
festett a megye mezőgazdasági el-
maradottságáról. Szerinte:

„Századok óta csak annyi
változott, hogy a faeke he-
lyébe a vasek lépett, egyéb-
képen a mezőgazdaság meg-
maradt a maga ősrégi, pri-
mitív állapotában. Mintha ez
a nép századok óta vezérek
nélkül élt volna!”

Azóta semmi sem változott. Az
1902. évben Tusnádon tartott Szé-
kely kongresszus ugyan előterbe
tolta a székely kérdést. Sokat be-
széltek, sokat irtak róla. A »Székely-
Udvarhely« programjához hiven 23
éven keresztül hétről-hétre felszinen
tartotta azt; benne a székelység leg-
jobb írói és politikusai állandóan
kértek, javaslatokat dolgoztak ki, de
— eredmény nélkül. A Székelyföld
továbbra is elzárva maradt az anya-
országtól, iparának, kereskedelmé-
nek kifejlődését megakadályozták a
Románia felé felállított magas vám-
sorompók; természeti kincsei rakásra
pusztulnak, városai nem fejlődnek,
vállalatai elsatnyultak, vagy teljesen
tönkrementek és a székely nép ka-
vicsos, sovány földjének művelésével
töltötte idejét, tengette életét, vagy
pedig kezébe vette a vándorbotot.

A székelység több, mint 80 szá-
zaléka földművelő, a földművelés a
legelterjedtebb foglalkozás itten s
mégis gabonabehozatalra szorult.
Ennek oka a silány talaj, a kedve-
zőtlen időjárás, a hosszú tél, a rö-
vid tavasz, amelyek mind ellenségei
a földművelésnek. Ezért fizet rá a
legtöbbször a földművelésre s ezért
nincsen termésfeleslege. Egyik köz-
gazdasági írónk szerint:

„Ezt a derék székelységet
az fogja megmenteni, ki ke-
resztül tudja vinni, hogy a
főtermények ne a gabona ne-
műiek, hanem az ipari és ke-
reskedelmi növények legye-
nek s aki az állattenyésztés-
re és az iparüzésre fogja
a székely népet irányítani!”

Tény, hogy a gabonaneműek ter-
mésértéke mindenkoron jóval alul
maradt az országos átlagon, míg a

len, kender, komló, zabos bükköny,
lóhere, lucerna, baltacin termésér-
téke messzire felülmúlja azt.

Az állattenyésztés fejlesztése te-
rén a gazdasági egyesületek derék
és megbecsülhetetlen munkát végez-
tek. De ezeknél az eredményeknél
megállani nem szabad, mert a visz-
szafejlődés káros hatásai máris szem-
betűnők és rohamosan terjednek. E
térén máris felhívtuk és ismételtén
felhívjuk a magas kormány és az
agrár-reform bizottság figyelmét arra
a számtalan lelketlen kizsákmányo-
lásra, melyet egyesek azzal követtek
el a székely közbirtokosságokon, hogy
a közhelyekből a tudatlan néptől
összevásárolták a legelő-arányré-
szeket és azokat vagy kiharították
az összesnek a terhére, vagy pedig
még ma is

**valóságos jobbágyságra
kényszerítik azokat, akiknek
nincs legelőjoguk.**

Igaza van Joós Imrének, ki még
1892-ben ezeket írja: »Amidőn a
székely községek főjövendelmi forrásal
(regale, erdőterületek, legelők) egye-
sek telhetetlen kapzsiságából kifolyó-
lag, a birtokosok között felosztattak,
„arányosítottak”, ugyanakkor a meg-
levő s kulturális célra fordítható köz-
ségi vagyon is elforgácsoltatott, amiért
majd az utókor átka száll a mai kor
fiaira s a kormányhatalomra, mely
azt elősegítette. Így záratott ki ősi
jogából és tétettek földönfutókká a
székely nép ezrei, melynek egyedüli
megélhetési biztosítóka a községi
vagyonnak addigi közös használata
haszonélvezése volt.«

T. Nagy Imre: „Csikvármegye köz-
gazdasági leírása”-ban szintén rámu-
tat arra, amit fennebb kifejtettünk:
„A bajnak egyszerű oka az, hogy
bár az igények szaporodásával a ki-
adások emelkednek, a kisgazda most
sem képes kicsi birtokából nagyobb
hasznot kiszorítani, mint azelőtt év-
tizedekkel. Pedig

a székely ma sem restebb,
ma sem tudatlanabb, mint
hajdan volt, de a mindennapi
köz- és magánkiadások ter-
heit nem képes hordozni ke-
vés földjéből, mely ma is
annyit terem, mint évszázá-
dokkal ezelőtt.”

* Közgazdasági tanulmányok a Székely-
földről.

Termeljünk többet / hogy a kapunk előtt álló teljes elszegényedés hatalmába ne kerítsen. Térjünk át az ipari termelésre, amelyre megvan székely népünkben a hajlam, megvannak a kiaknázatlan természeti kincsek.

Ha széles rónáinkon a sokat jövedelmező ipari és kereskedelmi, dúsan termő legelőinken az erdélyi magyar fajmarhák neveltetnek, ha meg lesz szervezve a zamatos székelyföldi gyümölcsnek itthoni feldolgozása és kivitele, ha gazdag bányáinkban fejlődik a gyáripar és amellet a kis- és háziipar is felendül — akkor lesz itt jólét, boldogság és az ősi, büszke székely népnek nem kell — szegénységét, koldusságát eltakarandó — kezébe venni a vándorbotot.

Ehhez azonban komoly munka kell és összetartás. Kell, hogy minden székely teljes öntudatra ébredjen, hogy lássa, tudja miről van szó: a saját s még inkább fiainak, unokáinak jobb megélhetéséről, boldogságáról.

Azért tartjuk szükségesnek, hogy a székelység politikailag, gazdaságilag külön szerveztessék, mert itt mások a viszonyok. Hiszen súlyos mulasztásokat kell helyrehozni, hiányokat kell eltüntetni, óriási erőt kifejteni. A múltban is hiába mentünk a szomszédba segítségért, azok elsősorban magukon segítettek és minden lehető előnyt megszerezték, mi pedig megmaradtunk a mi szegénységünkben és elhagyatottságunkban.

Egy hatalmas és egységes székely politikai szervezet gazdasági, népjóléti programmal tekintélyt biztosít magának az államban és egyedül az viheti előbbre a székely nép boldogulását. Nekünk olyan politikusokra, olyan vezetőkre van szükségünk, akiket mi ismerünk és akik minket is ismernek.

pálinkapénzzel együtt kitesz 222 leut és így az összes kiadás 14 ezer 412 leut.

Már most egy évben van 111 vásár, 52 hetivásár, 52 vasárnap, 38 román és magyar egyházi ünnep, ez együtt 253 nap, melyet levonva a 365 napból, marad 112 munkanapja az iparosnak, ha ugyan valami bal eset vagy betegség is nem éri.

E 112 munkanapon ki kell keresnie egyfelől a fennebb említett 14 ezer 412 leu költséget, másfelől pedig — ha több tagból álló családja van — még legalább kétszer annyit a család 365 napi élelmezésére és ruházatára stb.

Például vegyünk egy cipészt, aki megfeszített munkával naponta elkészít egy pár cipőt, melyen a törvényesen megengedett százalék és munkadíja tegyen ki 100 leut. Ez 112 nap alatt keres 11 ezer 200 leut. A kiadása azonban 28 ezer 824 leu lévén, a nagyközönség számtani tudományára bízom annak megfejtését, hogyan lehet 11 ezer 200 leuból 28 ezer 824 leut előteremteni?!...

E talány megfejtője 100 leu jutalomban részesül.

Szabó József,
szabó.

Székelyek és szászok.

»Mindkét nép megérdemli, — írja a kolozsvári »Keleti Ujság« május 8-iki számában — hogy külön-külön is nagybecsüléssel legyünk történelmi múltjuk és mai jelentőségük iránt s hogy ebből folyóan becsületes és hozzájuk méltó boldog jövődöt kívánjunk a számukra. Szegényen, küzdelmesen, viharosan fészkelte meg magát bércel közt a székely, meg is szerette és magának való kenyérré tudta porhanyítani ezeket a bércet. Jogokat is ölelt e bércel közé, egész nemzetnek a történelmi jogát s ezt védeni tudta vérrel is... Ennek az értelmében jutott a két népiség ahhoz a megkülönböztetéshez is, hogy a népkisebbségekről szóló párisi 1919. dec. 20-iki egyezmény a két népiséget külön is kiemeli és javára döntéseket hoz.»

Közöljük e sorokat lapunk olvasóival is, mert ez az első eset, hogy rajtunk kívül más magyar lap is meg meri említeni a »székelységet« és hogy ennek a székelységnek a békeszerződésben külön jogok biztosítottak.

Csak egyben téved a »Keleti Ujság« cikkírója és e téren még óriási úr választ el minket egymástól, amiképpen megállapítja, hogy a »székelyre nézve elsősorban a magyarság kell,

hogy e jogok megvalósulását számontartsa.« Hogy értsük ezt? Gyámkodás akar ez lenni, vagy a jogoknak nem ismerése? A kívülről jövő gyámkodásból nem kérünk, ennek betegje még mindig az egész Székelyföld. A jóakaratot sohasem utasítottuk vissza, most is elkönyveljük, de amikor tette kerül a dolog, csakis önmagunkban bízhatunk.

A »Keleti Ujság« ez idő szerint még Kolozsvárt jelenik meg s ez inkább megérthetővé teszi ezt a kisiklást. Hazabeszél egy kicsit! Nem is vesszük tőle rossz néven, hiszen az ugyancsak kolozsvári »Ellenzék« máskülönben kitagadná az »ellenzéki magyarság« kebeléből és rögtön rá-szűntné a »renegát« bélyegét.

Am jöjjön a »Keleti Ujság« írógárdája ide a Székelyföldre, nézzen szét és tanulmányozza a maga mélységében ezt a kérdést, igazat fogadni álláspontunknak, — amelyet *előre* csak a »Székely-Udvarhely« képvisel — hogy a székely érdekeket, a Székelyföld ipari, kereskedelmi, vasutügyi fejlesztését a székelységnek biztosított jogok érvényesülésének nyilvántartását nem intézhetik el kívülről, legkevésbé Kolozsvárról, erre egyedül illetékes, erre egyedül képes egy megalkotandó *egységes székely néppárt*.

Egy kis számtani feladat.

Arról a rózsásnak képzelt iparos-pályáról, amelyért oly sokan irigyelnek bennünket és amelyről állandóan felszinen van az a balfelfogás, hogy mindennek az ára esik, csak az iparcikké nem, álljon itt egy kis számtani feladat, melynek megfejtését a nagyközönségre bizzuk.

Székelyudvarhelyt, mintegy hetnyolcszáz iparos van, akiknek legnagyobb része vásárt jár. A vármegyében és a közel eső vidéken van 111 vásár, amelyre iparosaink — ha élni akarnak — el kell járjanak.

E 111 vásár szekérbére — a mostani viszonyok közt — átlagosan, a közelieknek 100 leu, a távolabbiaknak 200 leu (sokszor még 300 leut

is követelnek). Ez évenként 20 ezer leu. Ha pedig társsal megy az iparos, akkor kettesben 10—10 ezer leu.

A vásároknak mindenütt ugynevezett helypénzt szednek, mondjuk átlagosan 10 leut, ez egy évben 1110 leu. Székelyudvarhelyt minden sátor után fizetünk 5 leut. Egy évben van 52 kedd és négy orsz. vásár s így összesen 280 leu esik.

Adóba egy-egy iparos — mondjuk mérsékeltén és átlagosan — fizet 800 leut, házbérbe 800 leut, fa egy hónapban 50 leu, egész évben 600 leu, világítás 1000 leu, papbér és egyéb ily címen kiadott összeg 600 leu. El ne felejtsem az utiköltséget, mely a szekereknek fizetett

Önéletrajz.

Írta: lengyelalföldi báró Orbán Ottó.
(A »Székely-Udvarhely« számára átdolgozta: Beteagh Pál.)

XXX.

Erre aztán Illyés Miklós nyug. ezredes, Dr Lengyel József, mint gróf Haller János megbízottai, miután megbízatásuk pusztán a fegyveres elégtételadás megállapítására szorított s mivel azt báró Orbán megtagadta, az ügyet e téren teljesen befejezettnek jelentették ki.

Majd gróf Haller röpiratában kijelentette, hogy »bárha egy magas kabinet-iroda, mint a mélt. főrendiház elutasító intézkedése« önmagukban a báró Orbán Ottó állításait megcáfolták, okmányait Dr Issekutz Győző erzsébetvárosi ügyvéd őrizetére bízta, hogy azokat bármely érdeklődőnek 1898. okt. 1-éig átvizsgálás végett felmutassa.

A hivatkozott röpirat függelékeiül becsatolt okmányok szerint: Gróf Haller János és neje Kleisch Zsu-

zsanna az ev. ref. lelkész előtt 1835-ben törvényes és érvényes házasságra léptek, mert megelőzőleg válást változtattak, vagyis áttértek a ref. vallásra.

Gróf Haller Ferenc 1825-ben, mint gróf Haller József 1818-ban e házastársaktól származván, — írja a röpirat — Dózsa Erdélyhoni jogtudomány 57. §-ának következő tétele szerint: »a törvényes házasságnak nemcsak az a következtetése, hogy az abból született gyermekek törvényesek, hanem az is, hogy az által a házasulandó felektől a házassági egybekötésük előtt született gyermekek törvényesülnek (H. t. 103. §. 5. p.), azaz jogi tekintetben olyanokká lesznek, mintha törvényes házasságból születtek volna«, törvényes jogom a Haller névhez és a grófi címhez kétségbevonhatatlan...

Gróf Haller József, a fehéregyházi ev. ref. egyház anyakönyvének 31. lapja tanúsága szerint, **1849. július 10-én**, gróf Haller Józsefné Kiss Anna pedig Székelykeresztúron **1849.**

Junius 6-án a ref. vallásuk közé átállott.

1849. június 13-án gróf Haller József és Kiss Anna — Miklóssy Sámuel fehéregyházi ref. pap előtt házasságkötés végett jelentkeztek és Kiss Pál udvarhelyszéki helv. hitvallásu esperes ugyanaznap hirdetési felmentvényt adott.

1849. július 15-én gróf Haller József és Kiss Anna — a fehéregyházi ref. anyakönyv 5. lapja tanúsága szerint — összeeskötötték.

E házasságból született gróf Haller János 1852. július 5-én és megkereszteltetett Erzsébetvárosban okt. 5-én néh. Bethlen Gábor és neje gróf Bethlen Klára keresztstülők közreműködésével (anyakv. 87. l.)

1863-ban Csató József róm. kath. kerületi főesperes azon álláspontot kezdte hangoztatni, hogy a házasság érvénytelen, mert nem a róm. kath. egyház előtt kötötték.

Erre gróf Haller József az erdélyi püspökhöz folyamodott, aki azt a felvilágosítást adta, hogy az 1848.

évi IX. t.-c.-nek szentesítés hiányából érvényessége nincs s így az újabb, a róm. kath. egyház szabályai szerinti egybekelést javasolja.

Majd Dózsa Elek jogtudós is azt tanácsolta, hogy mindazon külsőségeket teljesítsék, amiket a püspök követel, mivel jelenleg s ki tudja meddig jövődöben is, a törvény nem biztos alapja a jognak és a bíró nem a törvény, hanem a hatalom szolgálja...

1864. július 22-én Csiki Imre kanonok, kerületi főesperes és erzsébetvárosi plebánus előtt gróf Haller József és neje Kiss Anna újlag házasságra léptek most már a róm. kath. egyház szabályai szerint is.

Ezuttal befejezzük báró Orbán Ottó önéletrajzának vázlatos leírását. Tudjuk, érezzük, sok tekintetben hiányos, de örvendünk, hogy ennyit is módunkban állott róla, hűséges fegyvertársunkról feljegyezni a »Székely-Udvarhely« hasábjainak szűkös keretében.

(Vége.)

Állami néptanítók gyűlése.

(Saj. tud.) Udvarhelyvármegye állami néptanítói f. hó 12-én Székelyudvarhelyt, a vármegyeház nagytermében impozáns gyűlést tartottak, amely nagyjelentőségű határozataival határkövet képez a székely közoktatás történelmében és komoly lefolyásával tanúságot tett derék tanítóink kulturértékéről.

A gyűlést, amelyen 150 tanító és egy lelkész jelent meg, *Nistor* Joachim tanfelügyelő nyitotta meg magas szárnyalású beszédével. Beszéde nem sablonos frázisgyártás, hanem egy mélyen gonolkozó főnek bölcs megnyilvánulásai. Rámutat a tanító-ságnak arra a magasztos hivatására, arra a közös célra, amely az egész tanító-ságot egy testté kell össze forrassza, hogy szolgálja és terjessze azt a kulturát, amely boldoggá teszi az államot és fejleszti az emberszeretetet. A mai nemzeti állam nem állhat meg a régi ideológiák talaján, hanem *küzdenie kell az igazi demokráciáért*, amely kell, hogy áthassa a sziveket és lelkeket. A jövő olyan lesz, amilyenek a tanító-ság céltudatos, komoly munkájával kialakítja azt a zsenge ifju szivekben. S azért a tanító-ság pillére a politikai és társadalmi életnek, kovásza a világ fejlődésének. *Munkájának, küzdelmének csakis a szeretet, a lelkiismeretesség és a bölcsesség lehetnek irányító elvei*, ha igazi tanító és használni akar fájának és ezzel az államnak.

A beszéd mély hatást tett a jelenlevőkre és óriási tapsvihart aratott.

A tárgysorozat 2. pontja: *Hetser* Kálmán: *Megemlékezés a háboruban hősi halált halt kartársokról*. Valami főnséges büszkeséggel és szent csodálattal tekint esellett kartársaira és markáns színekkel festi le szenvedéseiket. „E véres háboru története tele van a név nélküli néptanítók, a sokszor megalázottak ragyogó cselekedeteivel. Mennyi hit, mennyi nemes önérték és szent akarat ez egyszerű emberekben!” Indítványozza, hogy emléküket a vármegye székelyhelyén emelendő emlékoszloppal örökítsék meg, emlékezzenek meg külön is róluk a háboru hőseinek emléklapján. Az indítványt egyhangulag elfogadják.

Nistor tanfelügyelő indítványára a gyűlés tagjai tiszteletük jeléül felállanak. Néhány másodpercig siri csönd honol a teremben, a szívek együtt éreznek s mély részvét ül az arcokon.

Szabó János ig. tanító indítványára a gyűlés üdvözlő táviratokat küld Kolozsvárra az államtitkárságnak és Bukarestbe a közoktatásügyi miniszternek.

3. *Gyerkes* Mihály: *Az egységes állami népoktatás*. E tartalmas előadást — helyszüke miatt — lapunk legközelebbi számában leközöljük. Ezen előadással kapcsolatban *Gyerkes* M. több indítványt terjesztett

elő, amelyeket beható eszmecsere után elfogadtak. Az elfogadott indítványok a következők:

1. A liberális szellemben szervezett állami népoktatás fenntartása és tovább fejlesztése mellett foglal állást azzal, hogy a népoktatás helyes kiépítésére az államot tartja képesnek és elsősorban hivatottnak.

2. Kérelmezi, hogy a jövő tanévi beiratásoknak teljes mértékű és idejében való eszközöltetése végett, valamint az állami elemi iskoláknak benépesítésében való, segédkezésre, hívja fel az összes illetékes hatóságokat.

3. Kérelmezi, az oktatásügynek intenzívebb fejlesztése és a tanítók működésének ellenőrzése végett a körzeti igazgatók kinevezését és a körzetbe eső tanítóknak egy tantesületbe való tömörítését s ez által a tantesületi működés kifejlesztését.

4. Kérelmezzük, a tanfelügyelő vetése alatt álló hivatalos állami tanítóegyesület mellett az Udvarhelymegyei Tanítók Társadalmi Szövetségének megalakíthatását, hogy ezen szervezetbe kecapcsolhassuk az egész vármegyei tanítóknak ugy ezen szervezetbe kecapcsolhassuk az egész vármegyei tanítóknak ugy tanügyi, mint társadalmi és gazdasági működését. Ezen szövetség lesz hivatva egy tankönyv szerkesztő bizottságot kiküldeni, amelyik gondoskodik vármegyénk iskoláinak jól szerkesztett tankönyvekkel való ellátásáról. Ez alakít majd egy Tankönyvkiadó és Tanszerkészítő társaságot államsegéllyel, amennyiben azt nem nyerheti meg, részvénytársasági alapon. Az államsegély kérését azonban már most elhatározza az értekezlet, hogy jó előre tájékozva legyen a további módzatokról.

5. Kérelmezzük, kimondásúl és elrendelését annak, hogy itt a magyar állam idejében, az állami tanítókkal kötött kántori szerződéseket, teljes tartalmukban fenntartandóknak tekintik s nem engedi meg az egyházaknak, a kántori szerződéseknak, a felekezeti főhatóságok által való önkényes és indokolatlan felbontását és a mostani állami tanítóknak a kántori mellékfoglalkozásoktól és jövedelmek élvezésétől való megfosztását.

6. Kérelmezzük, tanítói és tanügyi érdekeink védelme és fejlesztése végett egy magyarnyelvű tanügyi lap szerkesztésének és kiadásának elvi engedélyezését, hogy az elhatározást ennek alapján megteheszük.

4. *Molnár* Vilmos: *A földrajz és történelem mikénti tanítása*. Szakavatott pedagógiai értekezés, melyben ismertette széles mederben a tanítás anyagát.

5. *Biró* Domokos: *A népiskola beilleszkedése a népgazdasági életbe*. Gyakorlati érzékkel, helyes elvekkel tartott előadás, amelyből egy gondolatot leközölünk: „Ha tőlem függene — mondta az előadó — én az iskolát kivinném a természetbe, hol az Isteni Gondviselés által kiadott

legtökéletesebb munkából tanítanék minden tárgyat s nem volna szükségem emberi szerző által kiadott tankönyvre. Csupán a tél napjaiban, amikor az idő fergetege beszorít az iskola falai közé. Így nevelnék ép fejlődő testben ép lelket s oly munkaszeretetet, ami kiüzi az ember lelkéből a hitetlenséget, az irigységet s beültetné helyébe az Isten és emberszeretetet és a megelégedést, amire oly nagyon áhítozik az emberi lélek faji és vallási különbség nélkül egyaránt.” Indítványát egyhangulag elfogadták:

Mondja ki a közgyűlés, hogy a tanf. utján feliratban megkeresi az agrár-bizottság vezetőségeit, hogy minden 1—2 tanerős községben a most folyó földosztás kapcsán az iskola részére kiszakít 5—6 hold területű fekvőséget lehetőleg a község mellett, nagyobb községekben pedig 20 holdat, hogy az elemi iskolákat gazdasági irányúvá, mint az élet kívánalmainak megfelelőbbé lehessen tenni.

6. Az indítványok során beható eszmecsere után a következők fogadtattak el egyhangulag:

a) Az oklevél nostrifikálása érdekében tartassék tanfolyam.

b) Buletinul Oficial magyar nyelven való kiadása.

c) Kérelmezi a tanító-ság minden iskolának román szótárral való ellátását.

d) A mennyiben az állami tanítóknak kántorságtól való elmozdítása a felekezetek részéről erkölcsi ítékezés akar lenni, a tanító-ság a leghatósabban visszautasítja.

A gyűlés véget ért s *Nistor* tanfelügyelő örömmel állapíthatta meg, hogy annyi buzgóság és lelkesedés láttára nyugodt lehet az állam, mert hasznavehető honpolgárokat nevelhetnek és boldog lehet a székelység, amelynek ilyen tanítói vannak.

HIREK.

— **A trónörökspár** a jövő hónapban — hir szerint — beutazza az országot és eközben meglátogatja Székelyudvarhelyt, a székelység anyavárosát is. *Károly* trónörökösnek és *Helena* hercegnőnek — házasságuk alkalmából — a bukaresti városi tanács több értékes ékszerből és butorból álló ajándékot adott át, mint a főváros nászajándékát.

— **Iskolalátogatás.** *Kaláni* Ágoston, a balázsfalvi főgimnázium igazgatója, mint miniszteri kiküldött a mult héten látogatást végzett a székelyudvarhelyi ref. kollegiumban és kath. főgimnáziumban. Mindkét helyen megelégedést nyilvánított a tapasztaltak felett.

— **Beiktatások.** A székelykeresztúri unitárius főgimnázium e hó 7-én lelkes ünnepség színhelye volt. Az intézet tornatermében tartotta székfoglaló értekezését: Dr *Elekes* Dénes iskolai felügyelő gondnok,

ugyszintén *Bálint* Domokos tanár »A mennyiségtan és rokon tudományainak haszná« ról és *Boros* Jenő tanár az »Élet és irodalom«-ról tanári székfoglalóját. Az intézet részéről *Gálfalvi* Samu igazgató, az egyházi főhatóság megbízásából pedig *Lőrinczy* István esperes üdvözölte az ünnepeltek. Az ifjusági énekkar bevezető és befejező éneke nagyban emelte az ünnepség hangulatát. Délután 1 órakor közös ebéd, este pedig az ifjuság tanulmányi céljaira sikerült majális volt. Sajnálattal nélkülözték báró *Daniel* Lajos iskolai felügyelő gondnokot, aki gyengélkedése miatt az ünnepélyen részt nem vehetett.

— **A magyar színészet** sulyos megpróbáltatáson megy keresztül Kézdivásárhelyt, hol május elseje óta *Fehér* Imre kitűnő színtársulata a közönség nagyfokú és érthetetlen közönyösségével találkozik. A város színügyi bizottsága a »Székely Ujság« élén intézett felhívást a jobb sorsra érdemes színtársulat pártolására. Nevezett lapársunk egy román ember nyilatkozatát is közli, amely így szól: — Valóban én is szegényem, hogy csak így pártolják itt a színészeket. Mi, románok, ha még megbőjtölnök is, kötelességünknek tartjuk a színészetet támogatni!...

— **Zetelaka község új plebánosa.** Gróf *Majláth* Gusztáv Károly erdélyi r. k. püspök Zetelaka község plebánosává *Fuchs* Gusztáv tövisi lelkészt nevezte ki. *Fuchs* az erd. kath. pápságnak egyik sokoldaluan képzett, nagyon tevékeny tagja. Kinevezését a népes község bizonyára örömmel fogadja, amint mi is szívesen üdvözlöljük.

— **Pünköszt első napján** délután fél három órakor igen érdekesnek ígérkező football mérkőzés lesz Székelyudvarhelyt a ref. kollegium és a róm. kath. főgimnázium kombinált csapata és a városi csapat között. Belépési díj személyenként 5 leu, diák- és katona-jegy 2 leu. A nagyszabású versenyt a kollegium kertjében levő pályán tartják meg s arra felhívjuk a közönség érdeklődő figyelmét.

— **Házasság.** *Negratiu* F. Emil városi tanácsos, polgármesterhelyettes 1921. május 15-én (pünköszt első napján) tartja esküvőjét *Paál* Erzsikevel, *Paál* János erdőmérnök leányával Székelyudvarhelyt. (Külön értesítés helyett.)

Hermann Gyula műfestő 1921. május 14-én törvényes házasságot kötött szovátai *Kiss* Róza urnővel Székelyudvarhelyt. (Külön értesítés helyett.)

Márkon Dezső és *Özv. Szabó* Gyuláné szül. *B. Szeles* Erzsébet házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés nélkül.)

— **Drótnélküli telefon.** Marconi az Elektra-hajón tökéletesített drótnélküli telefonkészülékét az ujságíróknak bemutatta. A kísérletek sikerültek. Nálunk helyiel-közzel még dróttal is — nagyon nehezen sikerülnek...

— **A szegény tanulók segélyezése** céljából táncdal egybekötött dalestélyt rendez a székelyudvarhelyi főgimnázium tanári kara május 28-án. A dalestély műsorát már összeállították s mint értesülünk, annak középpontja egy kedves kis dalmű lesz, a mi bizonyára a közönség legmesszebb menő érdeklődését fogja felkelteni. A próbák Vákár Vilmos művész vezetésével már megkezdődtek.

— **Új gyorsvonat** közlekedik — bukaresti hír szerint — május 15-től kezdve Bukarest és Nagyvárad között.

— **Elementek!**... Ismét elmentek. A szívük, a szivünk majd megszakadt a bucsuzkodás láttán. De azért csak mentek, elmentek ismét, elszakadtak a szülőföldtől s felcserezték azt a bizonytalan jövővel. Elhagyták a földet, mely pedig biztos alapja volt és lett volna ezután is megélhetésüknek. Elhagyták, pedig „akié a föld, azé a haza!”... E hó 10-én indult el a legutóbbi kivándorlókat szállító vonat, melyet a határig Crăciun rendőrprefektus kísért el. Tehát ismét elmentek... Reméljük ez volt az utolsó gyászmenet...

— **A csikmezei szerbezdés,** melyet e hó 18-ikára terveztek, bizonytalan időre elmaradt.

— **Nőegyleti mulatság.** A székelyudvarhelyi jótékony nőegyesület — mint értesülünk — folyó évi június hó 5. és 7-én nagyobb szabású estélyt rendez, amelynek keretében színre kerül Herczeg Ferenc: »Gyurkovits leányok« c. színjátéka is.

— **Az értékpapírok** lebélyegzése és a hadikölcsönkötvények bevónása e hó 10-én befejezést nyert. Székelyudvarhelyt. A pénzügyigazgatóság személyzete fáradtságot nem ismerő munkássággal látta el a helyből és a vármegye minden részéből tömegesen betódult közönség ügyeit. A közreműködött összes tisztviselők a legnagyobb elismerést és dicséretet érdemlik fokozott mértékű munkásságukért.

— **1921. május 20-ikáig** a hadikölcsönkötvények és más állami értékpapírok bemutatását, lebélyegzését — mint a pénzügyigazgatóságtól értesülünk — meghosszabbították. Most már aztán mindenki siessen ezt a határidőt felhasználni, nehogy úgy járjon, mint a pénzbevéltésnél, a mikor bankjegyei teljesen értéktelenné váltak. Papok, tanítók és községi előljárók, hirdessék s világosítsák fel a népet, nehogy tudatlansága miatt károsodjék a közönség!

— **Árvaszéki tisztviselők jutalmazása.** A belügyminiszteri államtitkárság jóváhagyta Dr. Cornea Tamás, Udvarhelyvármegye prefektusának határozatát, amellyel a vármegye árvaszéki tisztviselői karának és segédszemélyzetének rendkívüli munkásságát, szorgalmát és az 1915. évtől maradt nagymérvű hátralék feldolgozásának némi pénzbeli jutalmát, elismerését javasolta. Elismérő jutalomban részesültek: Dr. gróf Nesselrode K. árvaszéki elnök, Molnár

S., Dr. Filó F., Szent-Királyi K., Dr. Szabó J. ülnökök, Orosz Pál kiadó, Soó J., Kedves A., Bartha J., Csomor J., Kassay F. A., Döry M., Áron M. és Lukács J. díjnokok. Annak idején a „Székely Udvarhely” látta meg először azt a becsületes, valóban áldozatkész, lelkiismeretes munkálkodást, a melyet most felsőbb helyről is méltánylással elismertek. És mi nekünk olyan jól esik az igazi munka megbecsülése, mintha a felsőbb elismerés minket is illelne. Pedig részünkről ez nem más, mint az ember-szeretet, mely minden jó érzésű lelket egyedül boldogít. Azért tehát csak előre! Nem dolgozunk hiába. A becsületes munkát — ime a példa! — felsőbb helyen is méltányolják, minden téren hálásan elismerik...

— **Néprajzi muzeumot** rendeznek be Marosvásárhelyt, a Kulturpalotában. E célra Trancu Jasi népjóléti miniszter — mint a lapok írták — 25,000 leu államsegélyt utaltványozott. Ezt az összeget egy-egy székely és román néprajzi tárgyakal berendezett terem költségeire fordítják. Phillimon Aurél, a budapesti nemzeti és ethnografiai muzeum volt tisztviselője van megbízva a könyvtár román osztályának vezetésével s a néprajzi szobák rendezésével, aki a nyár folyamán nagyobb körutazást tesz Erdélyben.

— **Csulak Lajos,** ami kedves, szeretetre és minden igaz székely részéről mély tiszteletre érdemes testvérünk, 1921. május 10-én életének 64-ik évében elhunyt a háromszékvármegyei Málnás községben, hol május 12-én általános részvét mellett helyezték örökös nyugalomra. Csulak Lajos, ez az izgi vérgelkes székely, Gidófalván született. Tanító volt. 21 évig szivta az elemi iskolák levegőjét. Legutóbb a brassói református iskolában tanított. Az irodalom terén is számos sikerei voltak. Az »Erdélyi Irodalmi Társaság« Kolozsvárt és a »Kemény Zsigmond Társaság« tagjának választotta. Első könyvéhez Benedek Elek irt előszót, melyben Csulak »Székelymozsilás“-át Mikszáth Kálmán kaszavásárló parasztjával egyenlő értékűnek ítéli. A »Székely göbéságok« szintén eredeti, igen kedves, mulatságos dolgozatok. Hirlapi közleményei pedig egész könyvtárt betöltenének. Annak idején a »Nagy-Küküllő« c. segesvári magyar lapnak ő volt az egyik alapítója és legértékesebb főmunkatársa. Kedves székely testvérünk, Isten veled! Emlékedet őszinte, székely lelkünkben megőrizzük!

— **Népiünnepély.** A telekfalvi »Gazdakör« e hó 16-án és 17-én délután a falu »Nyir«-ében Jobbsincs bandájának közreműködésével, nagyszabású Népiünnepélyt rendez, melyre a t. közönséget ezuton is meghívja a rendezőség. A műsor 10 pontból áll; a győztesek díjazásban részesülnek. Ételekről és italokról gondoskodnak. Belépési díj 10 leu.

— **A harang** c. színjátékot adták elő mult szombaton Vákár Vilmos színművész és Forró Gézáne közreműködésével Székelyudvarhelyt, a Bukarest-szálló színháztermében, az Oltáregyesület javára. Az előadás minden tekintetben jól sikerült. Az összes szereplők derekasan megállották helyüket. Különösen Forróné, Vákár és Szász József tanár vitték a főszerepeket és ragadták magukkal

a termet zsufolásig töltő közönséget. A rendezők nagy munkáját a fényes siker méltán koszorúzta. Előadás után zongora mellett tánc is volt. A darabban előforduló énekeket és betéteket Szabó Ilus zongorán az ő ismert magas zenei tudásával kísérte.

— **Székelyföldi Első Gépkocsi-Részvénytársaság.** Pont 16 esztendővel ezelőtt, e címen aláírási felhívást bocsátott ki néhány lelkes ember Székelyudvarhelyt, hogy autójáratot létesítsen: 1. Székelyudvarhely—Gyergyószentmiklós—Borszék-fürdő; 2. Székelyudvarhely—Homoród-fürdő—Csikszereda—Borszék; 3. Székelyudvarhely—Homoródklánd—Baróth—Bibarczfalva-fürdő—Málnás-fürdő (Törjai bűdösbarlang)—Kézdivásárhely; 4. Székelyudvarhely—Szejké-fürdő—Korond-fürdő—Parajd—Szováta-fürdő—Nyárádszereda—Marosvásárhely utirányokkal. Akkor 100,000 korona alaptőkével meg lehetett volna oldani ezt a nagyfontosságú közlekedési kérdést. A kishitűség, a visszavonás, széthúzás megdöntötte a haladni vágyó emberek törekvését akkor. Most pedig — mint örömmel értesülünk — két segesvári tartalékos tiszt a székelyudvarhelyi államrendőrségtől engedélyt kért, hogy Székelyudvarhely—Csikszereda—Héjjasfalva—Brassó és bármely más irányban is áru- és személyforgalmat bonyolíthassanak a gépkocsikkal. Együttal minden vasár- és ünnepnapon a Szejké-fürdőre állandó személyszállítást léptetnek életbe mérsékelt díjazásért, melyet a hatósággal egyetértőleg állapítanak meg.

— **Egy népzeneész,** az alig 23 éves Márton Dénes, ki legutóbb Halász Lajos zenekarában játszott, hosszas szenvedés után meghalt Székelyudvarhelyt. Nemesen érző, meleg szivű tagját vesztette el a bohém zenésztársaság; könnyes szemmel kísérték utolsó útjára a máskor vidám kedélyű fiúk. Reszkető kézzel nyultak vonójuk után és a legfájdalmasabb hangok jöttek elő annak nyomán. Kónya Jancsi és zenekara adta meg a végtiszteességet sokat szenvedett pályatársának. Zene szóval kísérték örökös honába, hol sirjánál kedvenc nótáit játszották el bucsuzóul. Szülei Amerika szabad földjén nem is sejtik, hogy legkedvesebb fiokat e hó 13-án itt elföldelték. Koporsójánál megtört szivű jegyese, sirta fájdalmas könnyeit. Nyugodjék csendesen!

— **Az iparigazolóanyagok** felülvizsgálását az elmúlt héten már megkezdették Székelyudvarhelyt. Először a piaci árusoktól szedték be az igazolóanyagokat, azután a többiekre kerül a sor.

— **A szegénység tragikumája** az a meghatóan szomorú eset, ami Zetelaka nagyközségben e hó 9-én történt. Özv. Pál Ignácné szül. Lukács Ilona ugyanis nevezett napon reggel 7 órafelé tojásrántottát készített magának és két gyermekének a lakásán. Ugy 10 órafelé kiment a Nagy-Küküllőre mosni. Ignác nevű 2 éves fiát és a 8 éves Ferencet, ki szélütött, beszélni sem tud, szobájába zárta. Másfél óráig moshatott, amikor utána szaladtak és hívták, hogy a háza meggyult és gyermekei ott égnek. Mire hazaérkezett, a két éves

fiát holtan, a másikat pedig ájultan találta a szoba padlóján elterülve. A tüzet a szomszédok és a lakosság idejében elfojtották és így a további veszélytelhárították. Azonban a csendőrség jelentésére Dr. Szabó vizsgálóbíró, Dr. Voszka ügyész, Dr. Comsa és Dr. Böhm főorvosok kiszállván, megállapították, hogy a 2 éves kisfiút széngázmérgezés okozta. A vizsgálóbíró aztán a tüz keletkezését is kiderítette. A kályhában parázs maradt s azt a kis fiú a tüzpiszkálóval a kályha alatt levő fatartó ládában levő rongyokra huzta. Ettől a láda és szobapadló meggyult és így terjedt tovább a tüz. A fájdalmas szivű édes anya ellen, gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt megindult az eljárás. Az ilyen és ehhez hasonló emberpusztulás nyílt vád a társadalom ellen, amelynek kötelessége volna Napközi otthonokat létesíteni a legkisebb falukban is. Székelyek! Ilyen célokra táncoljatok és rendezetek műkedvelői előadásokat! Minden faluban fel kell állítani az árva- és szeretetházat, hol a munkaképtelen öregek védjék a gyermekeket, ajóvendőembereket!...

— **A csikszeredai májusi orsz. állatvásár** nagy felhajtás mellett, kevés kereslettel folyt le. Egy pár jó ló 10—14 ezer leu, egy pár első minőségű ökör 7—8 ezer leu, másodrendű 5—6 ezer leu, egy fejőstehén 2500—4 ezer leu volt. A kirakóvásár elég élénknek mutatkozott.

— **Bűnügy-e vagy baleset** címmel a »Székely-Udvarhely« mult számában megemlékeztünk Nagy László 16 éves zetelakai fiú szerencsétlen halálesetéről. A bírósági vizsgálat megállapította, hogy feltétlenül szándékos cselekmény- és így bűnügyről lehet szó. A tanúk vallomása szerint — a hegytetőről ismeretlen tettes a csuszatóban levő fiúra egy kb. 80 cm. hosszú és 20 cm. vastag fadorongót dobott le s az a gyerek csontjait összetörte. A nyomozás az eddig még ismeretlen tettes ellen folyamatban van.

— **Helyreigazítás.** A »Székely-Udvarhely« mult számának »Nyiltér« rovatában közölt figyelmeztetés aláírásánál Feuerstein Sámuel helyett tévesen volt közölve a Jakab neve. Amit ezennel helyreigazítunk.

— **Népcsalók** járják be a falukat és mindenféle lehetetlen ígéretekkel csábítgatják, bolondítják, különösen a fiatalokat. Arra biztatják, hogy békés, nyugodt otthonukat elhagyva, szülőföldjüket megtagadják és ahhoz örökre hűtlenné váljanak. Természetesen ezek az alattomos, sötétben bujkáló alakok nem ezekkel a szavakkal adják elő mondókájukat, hanem mézes-mázos szavakkal férköznek a jóhiszemű székely ifjúság szívéhez. Vigyázzon tehát minden szülő és minden ifju, hogy kísértésbe ne essék. Ami helyzetünk még mindig jobb azokénál, akik szülőföldjüket könnyelmű gondolatlansággal elhagyták. A népcsalókat pedig fel kell jelenteni a csendőrségnél.

— **Marosvásárhely** város gazdasági és pénzügyi bizottsága *Harsia* János polgármester elnökletével a város költségvetését 4 millió 900 ezer leu bevétellel és 5 millió 700 ezer leu kiadással, valamint 800 ezer leu hiánnyal, melyet 100 százalékos póttadóval fedeznek — megállapította.

— **A „Hangya”-szövetkezetek** e hó 12-én értekezletet tartottak Székelyudvarhelyt. A nagyenyedi központot Dr *Garda* ig.-elnök és *Rohay* László vezérigazgató képviselte. Az értekezleten *Gergely* János, a székelyudvarhelyi szövetkezet igazgatója elnökölt. Dr *Garda* ecsetelte az alakulás nehézségeit, a pénztelenséget és kéri a szöv. vezetőket, hogy a központ iránt legyenek bizalommal; támogassák, hogy megerősödését mielőbb elősegítsék. *Gál* Imre a Földmives Szövetség elnöke, a vármegyei gazdatársadalom ohajakép Székelyudvarhelyt egy transitó raktár és kirendeltség létesítését javasolja. Dr *Combos* az áru-ellátás nehézségeit és az áruk túlmagas árát kifogásolja. *Hetszer* Kálmán elismeri a szállítás nehézségeit. Tudja, hogy a központ árut vagy nem, vagy nagyon drágán szállít. Ennek okát abban látja, hogy a Kp. vezetőség és a szöv. vezetők között nincs meg a szükséges érdekkapcsolat. Kifogásolja a központ két évi tétlenségét, mely idő elég volt ahhoz, hogy a kis-szatócsok megmódosodjanak s a Szövetkezetek lerongyolódjanak. Helytelen dolog, hogy a Kp. a Szövetkezetek minden panasza, javaslata elől mereven elzárkózik. Túlmagas az E. G. lapra való előfizetés s a Hangya melléklet szelleme. Érthetetlen, hogy a Kp. igazgatóság a szöv. vezetőkkel való érintkezéshez közvetítőket alkalmaz. Elismeri a Kp. igazg. létjogosultságát, de nem azért, hogy vezérnek, csalhatatlanoknak tartsa, hanem azért, mert az egyformák között is kell legyen, aki a vezetői állást elfoglalja. *Hegyi* Péter lelkész példával illusztrálja, hogy az ellenőrök sokszor a Szövetkezetek autonóm jogkörébe avatkoznak. Kifogásolja az ellenőrök fuvardíjait és a Szövetkezetek terhére való ellátásukat. *Ürmösy* József kéri az igazgatóságnak a szöv. vezetőkkel való kiegészítését, hogy így a központhoz a kapcsolat megteremtessék. A központi kiküldöttek mentegették az eljárásokat szükségszerűség- és pénztelenséggel. Az igazgatóság 5 tagsági helyét már az idén szöv. vezetőkkel fogják betölteni s azok egyikét Udvarhelyvármegye szövetkezeteinek tartják fenn. A vezérigazgató ezután felolvasta az 1920. évi mérleg-számlat, melynek egyik pontjából kitűnik, hogy személyi járandóság címén közel 2 millió leut fizetett ki a központ. Az értekezlet után társas ebéd volt, amelyen 16-on jelentek meg.

„PATYOLAT”
illatos bőr- és vászoncipő fehérítő a legjobb! Békeminőség! Vigyázzunk a névre!

Gondolatok.

— „A nép az ország szive; csak meg kell mozgatni és az önzetlenség, az odaadás és bátorság kincsei ömlenek ki belőle.”

Lamartine, Revolution de 1848.

„Roppant fontossága a nemzetre nézve, amely becsületére és azzal összekötött érdekeire féltékeny, hogy igazságossággal, nagylelkűséggel és önmérsékléssel a szomszéd nemzetek jóvéleményét kiérdemlje.”

Fox, Political Speeches.

„Passzív népek ki vannak törölve a történelem könyvéből.”

Lindner: Problem des Glücks.

— „Valamely nemzet nyelvéhez nyulni annyi, mintha szívet támadnók meg.”

Laube: Struensee.

„A publikum olyan, mint a nő, nem akarja, hogy mást mondjunk neki, mint amit maga hallani szeret.”

Goethe: Sprüche.

„Az ember legfontosabb ügye, hogy tudja, hogyan kell a teremtésben a helyét illően betöltenie és jól megértse, hogy minek kell lennie, hogy ember legyen.”

Kant.

„Nincs meg a becsvágyam, hogy angyal legyek, de a büszkeségem csak az, hogy inkább ember legyek.”

Kant.

„Hogy lehet az embereket boldoggá tenni, ha nem tesszük őket becsületesekké és bölcsökké?”

Kant.

Szerkesztői üzenetek.

Iskolaiügy: A békeszerződés 58. §-a értelmében az állampolgároknak joguk van **saját költségükön** jótékonyági, vallásos vagy szociális intézményeket, *iskolákat* és más nevelőintézeteket létesíteni, igazgatni és azokra felügyelni, azzal a joggal, hogy azokban saját nyelvüket és vallásukat szabadon gyakorolják.

Nézetünk szerint az állam az önkfelekezeti iskola céljaira egy Leu-vel sem fog hozzájárulni, mert erre a békeszerződés értelmében nem kötelezhető. Ameddig pedig az állami iskolákban érintetlenül hagyják a nép nyelvét, nincs miért okoskodni. Ez legfeljebb néhány tanítónak lehet érdeke, aki kenyerét félti. Belátták ezt a felekezeti iskolák legszámasabb védelmezői is, csak nézzenek egy kicsit szét.

Bámulatos

jó sör érkezett a Pávelka-féle vendég lőbe Székelyudvarhelyt

 Naponta többször van friss csapolás. Nagyszebeni hideg felvágott.

 Kitünő bor. Tekepálya. Pontos kiszolgálás. —:

Ferentzy Ferenc tulajdonos.

„OTTILIA” mentholos sós borszesz minden eddigit felülmúl!

Az odorheui törvényszék. C. 535—1921.

Hirdetmény.

Az odorheui törvényszék közhírré teszi, hogy özv. *Bálint* Andrásné sz. *Kacsó* Viktoria alsósófalvi lakos részéről az 1911. I. t.-c. 748. §-a alapján előterjesztett kérelem folytán a román hadsereg által 1916 évi szept. hó 29-én tusként elvitt és az egyik bukaresti kórházban 1917. évi január hó 2. napján állítólag elhalt *Bálint* Sándor volt alsósófalvi lakos elhalálása iránt az eljárást a mai napon megindította és állítólag elhalt részére ügygondnokul Dr *Vass* Lajos ügyvéd, odorheui lakost rendelte ki.

Felhívja a tszék *Bálint* Sándort és mindazokat, akiknek az ő életbenlétéről tudomásuk van, hogy a bíróságot vagy az ügygondnokot a *Bálint* Sándor életbenlétéről értesítsék, egyszersmind közöljék azokat az adatokat, amelyekből az ő életbenlété megállapítható, mert ellenkező esetben a bíróság a jelen hirdetménynek a *Gazeta Oficialában* történt harmadszori beiktatását követő naptól számított 3 hó eltelté után a nevezett elhalálásának tényét a bizonyítás eredményéhez képest megfogja állapítani.

Odorheui, 1921. évi március 29-én.
Dr *Glósz* Miksa s. k. tszéki bír.

A kiadmány hitelül:

Florián Mária s. hiv. tisztviselő.

Az odorheui törvényszéktől. C. 235|2—1921.

Hirdetmény.

Az odorheui törvényszék közhírré teszi, hogy *Károly* Károlyné sz. *Kacsó* Zsuzsanna alsósófalvi lakos részéről az 1911. I. t.-c. 748. §-a alapján előterjesztett kérelem folytán, Bukovinában *Kirlibaba* és *Lajosfalva* között az oroszokkal vívott ütközetek egyikében 1915. év január 15-én több golyótól találva, állítólag elesett *Kacsó* Károly volt alsósófalvi lakos elhalálása tényének megállapítása iránt az eljárást mai napon megindította és az állítólag elhalt részére ügygondnokul Dr *Borosnyai* Pál ügyvéd, odorheui lakost rendelte ki.

Felhívja a törvényszék *Kacsó* Károlyt és mindazokat, akiknek az ő életbenlétéről tudomásuk van, hogy a bíróságot vagy az ügygondnokot a *Kacsó* Károly életbenlétéről értesítsék, egyszersmind közöljék azokat az adatokat, amelyekből az ő életbenlété megállapítható, mert ellenkező esetben a bíróság a jelen hirdetménynek a *Gazeta Oficialában* történt harmadszori beiktatását követő naptól számított 3 hó letelte után a nevezett elhalálásának tényét a bizonyítás eredményéhez képest megfogja állapítani.

Odorheui, 1921. március hó. 7.

Dr *Glósz* Miksa s. k. tszéki bír.

A kiadmány hitelül:

Florián Mária s. hiv. tisztviselő.

„Apolló” kékítővín a háziasszonyok öröme!

RED STAR LINE Vörös Csillag Vonal

gőzhajózási társaság, egyetlen direkt vonal:

ANTWERPEN és HAMBURG — AMERIKÁBA romániai vezérképv.

„Hermes” 4104 **N. BRÜCK & C. D.** Nagyszeben, Mészáros-u. 3.

Galacból nagymennyiségű gyapjuszövetek érkeztek nagyválasztékban u. m.: 140 cm. széles 100, 150, 160 leutól feljebb. Jó nyári szövetek 28 leutól feljebb. Nagymennyiségű ágy-és asztalneműek, zefirek, vásznak, kretonok, harisnyák, zsebkendők, cőrnek stb. Kitünő minőségű fehér cipővásznak. Egyszeri vásárlással bárki meggyőződhetik árain olcsóságáról.

LÖBL R.
Székelyudvarhely, Bulev. Reg. Ferd. (Kossuth-u.) 25.

TORDAI CEMENT kapható nagyobb mennyiségben, vagonba rakva prompt szállításra a Kereskedelmi Hitelintézet R.-T.-nál, Cluj—Kolozsvárt,

„Hermes” hirdetés 4006.

Calea Reg. Ferdinand No. 6.

2—3

FIGYELMEZTETÉS!

Bécsi és csehországi szállítmányom megérkezett! Mindennemű rövidáru, csipkék, himzett kelmék, szalagok (galand), —: fonyás, svájci cérna és kékítő papír kaphatók —:

GOOSCH OTTÓ és **TSA**-nál

„Hermes” hirdetés 4085.

Nagyszeben, Rizskása-u. 7. sz.

Alispáni hivatal Odorheiu.
Szám: 1912—1921.

Hirdetmény.

Ministerul Lucrarilor Publice Sectia serviciului Edil 1921. március 29-én kelt 2342—921. E. számú rendelete alapján közhírré tétetik, hogy **1921. évi június hó 7-én 10 órakor** nyilvános versenytárgyalás tartatik az Odorheiu Államépítészeti hivatal helyiségében (Strada Bulevardul Regele Ferdinand Nr. 74) az Odorheiu-megye területén tekvő megyei közutak 1921—22. évi kavics szállítására vonatkozólag.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban az Odorheiu Államépítészeti hivatalhoz nyújtandók be. Az egyes ajánlatok 100.000 lei-en felül nem lehetnek.

Az elkészített ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők kötelesek az ajánlatuk benyújtásával kapcsolatban az általuk ajánlott összeg 5 százaléka-nak megfelelő biztosítékokat letenni vagy pénzben, vagy államilag garantált érték papirokban.

A feltételek az Odorheiu Államépítészeti hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott a szükséges felvilágosítások megkaphatók.

Az alispáni hivatal főntartja magának azon jogot, hogy az előírányzott kavicsmennyiség 50 százalékkal redukálható minden kártalanítási igény nélkül. Vonattal való szállítás esetén kedvezményes díj van érvényben.

Az ajánlatok felett a törvényhatósági gyűlés dönt, melynek beérkezése után vállalkozó köteles a szállítást azonnal megkezdeni és 1921. évi október hó 31-ig befejezni.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.
Odorheiu, 1921. évi április 20.
Subprefect.

Államépítészeti hivatal Odorheiu.
Sz. 388—921.

Hirdetmény.

Ministerul Lucrarilor Publice Sectia serviciului Edil 1921. március 29-én kelt 2345—921 E. számú rendelete alapján közhírré tétetik, hogy **1921. évi június hó 6-án 10 órakor** nyilvános versenytárgyalás tartatik az Odorheiu Államépítészeti hivatal helyiségében (Bulevardul Regele Ferdinand Nr. 74) és ugyanazon időben a Cluji Sectia Edila (Strada Berde Mozes 2. szám. II. emelet) hivatalos helyiségében, az Odorheiu megye területén fekvő állami közutak 1921—22. évi kavicsszállítására vonatkozólag.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban az odorheiu államépítészeti hivatalhoz vagy a cluji Építészeti Szakosztályhoz nyújtandók be. Azon ajánlatok, melyek 100.000 leu-n felül vannak csakis a Cluji szakosztályhoz nyújtandók be a főnt kitűzött időig. Az elkészített ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők kötelesek az ajánlatuk benyújtásával kapcsolatban az általuk ajánlott összeg 5 %-ának megfelelő biztosítékokat letenni vagy pénzben vagy államilag garantált érték papirokban.

A feltételek az odorheiu államépítészeti hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott a szükséges felvilágosítások megkaphatók.

A miniszterium főntartja azon jogot, hogy az előírányzott kavicsmennyiség 50 %-al reducálható minden kártalanítási igény nélkül. Vonattal való szállítás esetén kedvezményes díjszabás van érvényben.

Az ajánlatok felett Ministerul Lucrarilor Publice dönt, melynek leérkezése után vállalkozó köteles a szállítást megkezdeni és 1921. évi október hó 31-ig befejezni.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.
Odorheiu, 1921. év április 20.

Államépítészeti hivatal.

Bőr és talp legolcsóbb bevásárlási forrása nagyban és kicsinyben **Dávid Jakab és Fiai** cégnél Székelyudvarhely, Kossuth-utca 48. szám. 4—4.

Odorheiu r. t. város tanácsától.
Sz. 612—921. k. i.

Pályázati hirdetmény.

Odorheiu r. t. város tanácsa, mint I. fokú iparhatóság pályázatot hirdet a város harmadik munkakerületében áthelyezés folytán megüresedett kéményseprői állásra.

Felhívja mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy képesítésüket eddigi, szolgálataikat és a kéményseprési ipar gyakorlása tárgyában alkotott városi szabályrendelet 3. §-ában megkivánt egyéb kellékeket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket az iparhatósághoz legkésőbb **folyó év május hó 31-ig** adják be, a később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Odorheiu r. t. város tanácsának 1921. március hó 23-án tartott üléséből.
1—2 Városi tanács.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy Homoródszentmárton község vadászterülete 1921. évi május 22-én d. e. 8 órakor Homoródszentmárton község házánál 3 évre bérbe adatik. Kikiáltási ár 100 Leu.

Árverési feltételek a körjegyzői irodában megtekinthetők.

Az előjáróság.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy H.-szentmárton község községi mészárszék helyiségét **f. évi május 22-én d. e. 8 órakor** a község házánál bérbe adjuk. Kikiáltási ár 50 Leu.

Árverési feltételek a körjegyzői irodában megtekinthetők.

Az előjáróság.

Sz. 510—1921. kiző.

Hirdetmény.

Lövetei csoportbirtokosság, közbirtokosság és a község vadászati és halászati joga a község házánál **1921. június 5-én d. u. 1 órakor** nyilvános árverésen 3 évre haszonbérbe adatik. Árverési feltételek a kizői irodában megtekinthetők. Kikiáltási ár 100—100 leu.

Lövéte, 1921. május 1.

Godra Mihály

2—3

kiző.

Női kalapok alakítását vállalja, guvrirozásra, plissirozásra megbízást elfogad: **Dr. Lányi Imréné** Odorheiu (Székelyudvarhely) Bulev. Reg. Ferdinand (Kossuth-utca) 29. sz., emelet. 2—3.

Megveszek 2 drb. tükrös szekrényt. —

Eladok 2 drb. teljes felszerelésű tükröablakot, azonnal beállítható készségevel. 2—2 mtr. magas. Cim e lap kiadóhivatalában, Kossuth-utca 31. szám.

Házvezetőnőnek

Kitűnően főző, takarékosághoz szokott gazdasszony, szerény feltételek mellett magános urhoz vagy asszonyhoz vidékre is ajánlkozik. Cim e lap kiadóhivatalában.

Lakásomat

áthelyeztem Székelyudvarhelyt **Kornis-utca 14. sz.** alá, hol továbbra is **női ruhák, pongyolák, bluzok, női, férfi és gyermek fehérneműk, menyasszonyi kelengyék, leányka és fiugyermekruhák, a legkényesebb estélyi és utcai ruhák** olcsón, pontosan, a legújabb divat szerint készülnek. Szíves pártfogást kér **Dolig Keresztélyné.**

Hölgyek

sok pénz megtekinthetnek, ha **kalapjukra díszítéseket festetnek** nálam. — **Festek** továbbá: divánpárnákra, retikülökre; megrendelés szerint faliszőnyegeket, kályhaellenzőket. **Fényképnagyításokat** és **olajarcépeket**, valamint **táj- és szentképeket**. **Festő órákat** adok mérsékelt díjazásért. — Házhoz is elmegyek. **Hermann Gyula**, műfestő.

Legszebb, legdivatosabb, legolcsóbb, mert a legjobb

női, férfi és gyermekcipők

Székelyudvarhelyt, Árpád-utca 7. sz. a.

UNGAR JÓZSEFNÉL kaphatók.

Vidéki megrendeléseket is pontosan teljesít.

Üzlet áthelyezés.

A n. é. vevőközönségem tudomására hozom, hogy Kossuth-utca 28. sz. alatt (háttul az udvarban) levő

talp- és bőrüzletemet

a nagytrafik és Drogueria köztijonnan- és dusan felszerelt üzlethelyiségembe helyeztem át.

Olcsó és szolid árak mellett a további szíves pártfogást kérve

Weinberger Bernát,

3—3

talp- és bőrkereskedő.

„DESINFORM”

fertőtlenítőszer a legtökéletesebb!

Kocsigyártó

műhelyemet a Bethlen-utcából áthelyeztem Székelyudvarhelyt, a barátok templomával szemben levő **Kézsmárky Ákos** hasonló üzletébe, akivel társas céggé alakultunk. A n. é. közönség további szíves pártfogását most már együttesen kérjük: **Köteles Gyula** és **Kézsmárky Ákos** kocsigyártók.

Butor nagyraktár!

Mindennemű butor a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig állandóan raktáron kapható

kicsinyben és nagyban!

BALÁZSKÁROLY

butorraktárában

Bulev. Reg. Ferd. (Kossuth-u) 27.

Présel, pányol

s legszebben

fest és tisztít selyem, bársony, férfi és női ruhákat, végárukat, háziszóttés posztókat

SUAÁB ANDOR

első barcasági ruhafestő és vegytisztító gyára BRASSÓ.

Gyűjtőde:

Szentkóvits János utóda cég Székelyudvarhely, Batthyány-tér 4.

DROGUERIA

SZÉKELYUDVARHELYT, Kossuth-u. 29. (Schuller-ház.)

Mindenféle gyógy- és illatszerárak, kötszerek és gumi árak, kozmetikai cikkek stb. legelőnyösebb beszerzési forrása. —

Fényképezeti cikkek eredeti minőségben.